

Til lovforslag nr. L 93

Folketinget 2014-15

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 19. marts 2015

Betænkning

over

Forslag til lov om fremtidsfuldmagter

[af justitsministeren (Mette Frederiksen)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 6 ændringsforslag til lovforslaget. Venstres medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1 og 2 til lovforslaget og Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 3-6 til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 10. december 2014 og var til 1. behandling den 23. januar 2015. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og justitsministeren sendte den 27. oktober 2014 dette udkast til udvalget, jf. REU alm. del – bilag 24. Den 10. december 2014 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget en skriftlig henvendelse fra Ældre Sagen.

Justitsministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 3 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Udtalelse fra Sundheds- og Forebyggelsesudvalget

Retsudvalget noterer sig følgende udtalelse fra Sundheds- og Forebyggelsesudvalget:

Sundheds- og Forebyggelsesudvalget har drøftet lovforslaget om fremtidsfuldmagter og har bl.a. haft ministeren for sundhed og forebyggelse i lukket samråd om emnet den 19. februar 2015. Det er Sundheds- og Forebyggelsesudvalgets

opfattelse, at der i forlængelse af lovforslaget er behov for at styrke retten til selvbestemmelse på sundhedsområdet. Sundheds- og Forebyggelsesudvalget vil derfor arbejde målrettet videre for at sikre, at borgernes ønsker til fremtidig behandling som udtrykt i eksempelvis livstestamenter og donorkort respekteres uafhængigt af de pårørende og sundhedspersonalet.

4. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *mindretal* i udvalget (V, DF, LA og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Venstres medlemmer af udvalget hilser lovforslaget særdeles velkommen.

Lovforslaget sikrer, at den usikkerhed, der i dag eksisterer vedrørende brug af generalfuldmagter, erstattes af en sikker og formaliseret ordning. Lovforslaget sikrer endvidere, at den raske fuldmagtsgiver får mulighed for selv at vælge den person, der skal forvalte de personlige og økonomiske forhold hos fuldmagtsgiver, såfremt denne måtte komme i en situation, hvor vedkommende ikke kan varetage egne forhold.

Lovforslaget må endvidere forventes at medføre, at den formaliserede udpegning af værger i henhold til den derom gældende lovgivning, ikke længere vil være så udpræget, hvilket også hilses med glæde, idet omkostninger og administrativt arbejde herved bliver mindre.

Lovforslaget lider imidlertid af den mangel, at der ikke er nogen sikring af, at fuldmagtsgiver på tidspunktet for fuldmagtens oprettelse er i en mental tilstand, hvor vedkommende kan overskue egne handlinger. Således kan der være en risiko for, at fuldmagtsgiver udnyttes af en uvederhæftig fuldmagtsmodtager. For – i videst muligt omfang – at undgå en sådan situation foreslår V i ændringsforslaget, at de samme gyldighedsbetingelser som ved testamentesoprettelse skal være gældende ved fuldmagtsoprettelse. Det foreslås derfor, at fuldmagten skal oprettes enten for to fuldmagtsvidner eller for en notar, der bevidner, at fuldmagtsgiver er i

stand til fornuftsmæssigt at oprette en fremtidsfuldmagt, egenhændigt har underskrevet den og har erklæret sig bekendt med dens indhold.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget glæder sig over forslaget, som vil være til gavn for svækkede ældre og inhabile personer, som med dette forslag kan få større indflydelse på, hvordan deres forhold skal varetages, hvis de på et tidspunkt ikke længere evner at varetage forholdene selv. Loven giver en god mulighed for, at man selv kan udpege den fuldmægtige, som skal tage sig af ens økonomiske og personlige relationer, når eller hvis man kommer til et tidspunkt, hvor man ikke selv kan.

DF vil med denne lovgivning sikre, at pårørende ikke skal kæmpe med generalfuldmagter og værgemål, som tager tid, og som ikke altid respekteres de pågældende steder.

DF er som Venstre bekymrede over, at lovgivningen kan udnyttes af personer, som er uvederhæftige. Derfor støtter DF Venstres ændringsforslag om, at der enten skal være to vidner til stede eller ske oprettelse hos en notar.

DF har noteret sig, at justitsministeren skal fastsætte regler om, i hvilke tilfælde oprettelse af fremtidsfuldmagter kan ske uden anvendelse af den digitale løsning, som stilles til rådighed efter § 3, stk. 1, og om, hvordan oprettelsen i disse tilfælde foretages. Det er vigtigt for DF, at der skabes en god løsning, som er brugbar og anvendelig for de personer, som ikke har adgang til en computer eller ressourcer til at anvende den digitale løsning, som er udgangspunktet for registrering af en fremtidsfuldmagt.

DF mener dog, at lovforslaget har en mangel i forhold til ikke at sikre muligheden for at lave en fremtidsfuldmagt i forbindelse med stillingtagen til behandling. DF stiller derfor ændringsforslag, som gør det muligt at give en fremtidsfuldmægtig samme rettigheder, som en værge har i dag.

Det optimale må være, at man som person selv kan bestemme, hvem der har denne ret, og at man kan gøre det, mens man evner det.

I dag ser vi i flere forhold svækkede ældre eller personer med demens, som ville have haft glæde af, at en fuldmægtig kunne tage stilling til valgte behandlinger, overvågning eller anden sundhedsfaglig behandling. Vi mener, at det er det mest værdige for den enkelte borger.

DF vil samtidig opfordre regeringen til at sikre, at der skabes mulighed for, at dem, der har adgang til registeret, kan slå op i et samlet register, således at donorregister, CPR-register, livstestamente, fremtidsfuldmagter m.m. figurerer samme sted.

Et *andet mindretal* i udvalget (S, RV, SF og SIU) indstiller lovforslaget til *vedtagelse*, men vil stemme imod de stillede ændringsforslag.

Et *trede mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af Dansk Folkeparti stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme imod de af Venstre stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlemmer af udvalget ser frem til indførelsen af fremtidsfuldmagter til gavn for personer med f.eks. Alzheimers. EL er desuden positive over for ændringsforslag om at give indehavere af fremtidsfuldmagter samme mulighed som værger eller pårørende i forhold til sundheds-

lovens bestemmelser om behandling af varigt inhabile demenspatienter, såfremt dette udtrykkeligt fremgår af fremtidsfuldmagten. Formålet med en fremtidsfuldmagt er jo netop at give personen, mens vedkommende stadig kan overskue konsekvenser af sine handlinger, bedre mulighed for at sikre sine økonomiske og personlige interesser og forhold, hvis eller når f.eks. en demenssygdom bliver så fremskreden, at vedkommende ikke selv er i stand til at gøre det på betryggende vis, hvorfor ændringsforslaget giver god mening og forbedrer det samlede forslag.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (V), tiltrådt af et *mindretal* (DF, LA og KF):

Til § 3

1) Paragraffen affattes således:

»§ 3. En fremtidsfuldmagt skal for at være gyldig

- 1) oprettes skriftligt og underskrives eller vedkendes for en notar eller under samtidig tilstedeværelse af to vidner og
- 2) registreres digitalt i Fremtidsfuldmagtsregisteret ved anvendelse af den digitale løsning, som stilles til rådighed herfor, jf. dog stk. 3, 2. pkt.

Stk. 2. For hver fuldmagtsgiver kan der alene være oprettet én fremtidsfuldmagt i Fremtidsfuldmagtsregisteret.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om Fremtidsfuldmagtsregisteret, herunder om, hvem der har adgang til registeret, og om oprettelse og registrering af fremtidsfuldmagter, herunder hvordan oprettelsen nærmere foretages. Justitsministeren fastsætter endvidere regler om, i hvilke tilfælde oprettelse af fremtidsfuldmagter kan ske uden anvendelse af den digitale løsning, som stilles til rådighed efter stk. 1, og om, hvordan oprettelsen i disse tilfælde foretages. Endelig kan Justitsministeren fastsætte nærmere regler om notarens virksomhed og opbevaring af en kopi af fremtidsfuldmagten.

Stk. 4. Oprettelse i medfør af stk. 1, nr. 1, skal ske i overensstemmelse med arvelovens § 63, stk. 2, og § 64, stk. 1 og 2, stk. 3, nr. 3, og stk. 5.«

[Tilføjelse af betingelser for, at en fremtidsfuldmagt er gyldig]

Til § 4

2) I *stk. 4* ændres i *1. pkt.* »i Fremtidsfuldmagtsregisteret jf. § 3« til: »i overensstemmelse med reglerne om oprettelse af fremtidsfuldmagter jf. § 3«.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 1]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (V, EL, LA og KF):

Til kapitel 9

3) I overskriften indsættes efter »ikrafttræden«: »og ændring af anden lovgivning«.
[Ændring af overskrift]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (V, EL, LA og KF)

Ny paragraf

4) Efter § 32 indsættes som ny paragraf:

»§ 01

I sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1202 af 14. november 2014, som ændret ved § 1 i lov nr. 1536 af 27. december 2014 og lov nr. 1537 af 27. december 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 14 ændres »§§ 15-51« til: »loven«.
2. I § 15, stk. 1, indsættes efter »eller af«: »denne lovs«.
3. I § 18, stk. 1, 2. pkt., udgår »dog«.
4. I § 18, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:
»I de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan informeret samtykke gives af den fremtidsfuldmægtige, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil.«
5. I § 18, stk. 2, ændres »ingen nærmeste pårørende eller værge« til: »ingen nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig, der kan repræsentere patienten i personlige forhold, herunder helbredsforhold«.
6. I § 18, stk. 4, ændres »de nærmeste pårørende eller værge« til: »de nærmeste pårørende, værgen eller fremtidsfuldmægtigen«.
7. I § 19 ændres »nærmeste pårørende eller værge« til: »nærmeste pårørende, værge eller fremtidsfuldmægtig«.
8. I § 22 indsættes efter 1. pkt.:
»§§ 18 og 19 finder ikke anvendelse for bestemmelserne i dette kapitel.«
9. § 22, 2. pkt., der bliver 3. pkt., affattes således:
»§ 17 om mindreårige finder ikke anvendelse for § 26 om livstestamenter.«
10. § 52, stk. 2, 3. pkt., affattes således:
»For en person, som er under 15 år, kan samtykket gives af forældremyndighedens indehaver, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt.«
11. I § 52, stk. 2, indsættes efter 3. pkt.:

»For en person, der mangler evnen til selv at give samtykke, kan samtykket gives af værgen, når betingelserne i stk. 3 er opfyldt. I de tilfælde, hvor en patient har afgivet en fremtidsfuldmagt, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, kan samtykke for en person, der mangler evnen til selv at give samtykke, gives af den fremtidsfuldmægtige, i det omfang fremtidsfuldmagten bemyndiger fremtidsfuldmægtigen dertil, og når betingelserne i stk. 3 er opfyldt.««

[Udvidelse af anvendelsesområdet for fremtidsfuldmægtigens beføjelser]

Til § 33

5) I stk. 2 ændres »Loven« til: »§§ 1-32 og § 01, nr. 11,«. [Territorialbestemmelse]

6) I stk. 3 indsættes efter »§ 32«: »og § 01«. [Territorialbestemmelse]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget har til formål at sikre, at fuldmagtsgiveren – på tidspunktet for fuldmagtsoprettelsen – er i stand til fornuftsmæssigt at oprette en fremtidsfuldmagt, ganske som forholdet er ved et testamente, jf. arvelovens §§ 63 og 64.

Ændringsforslaget medfører, at det er en yderligere betingelse for en fremtidsfuldmagts gyldighed, at den er oprettet skriftligt og underskrevet eller vedkendt for en notar eller under samtidig tilstedeværelse af to vidner. Fremtidsfuldmagten og påtegningen fra notar eller vidner skal herefter registreres digitalt i Fuldmagtsregisteret i overensstemmelse med de regler, der fastsættes af Justitsministeren.

Til nr. 2

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 1.

Til nr. 3

Med ændringen af overskriften tydeliggøres det, at ændringsforslaget medfører ændringer i anden lovgivning.

Til nr. 4

Ændringsforslaget medfører en udvidelse af patientens selvbestemmelsesret og muligheder for at lade sig repræsentere i sundhedsvæsenet, idet en fremtidsfuldmægtig – inden for rammerne af fremtidsfuldmagten – fremover får de samme beføjelser, som en værge har efter gældende ret.

En fremtidsfuldmægtig kan med ændringen af sundhedslovens § 18, stk. 1, inden for rammerne af fremtidsfuldmagten herefter give stedfortrædende informeret samtykke til behandling, jf. sundhedslovens § 5, på vegne af en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke. Uanset en fremtidsfuldmagts gyldighed og ikrafttræden vil en fremtidsfuldmægtig således – i lighed med værger eller andre, der kan give stedfortrædende samtykke – ikke kunne

give samtykke til behandling på vegne af midlertidigt inhabile personer.

Med ændringen af sundhedslovens § 18, stk. 4, præciseres det, at en sundhedsperson kan gennemføre behandlingen med tilslutning fra Sundhedsstyrelsen, såfremt fremtidsfuldmægtigen forvalter samtykket på en måde, der åbenbart vil skade patienten eller behandlingsresultatet.

I forhold til patienter med et øjeblikkeligt behandlingsbehov præciseres det med ændringen til § 19 i sundhedsloven, at behandling kan gennemføres uden samtykke fra en fremtidsfuldmægtig.

Med ændringen af sundhedslovens § 22 præciseres det, at sundhedslovens §§ 18 og 19 ikke finder anvendelse for de rettigheder, der er omfattet af sundhedslovens kapitel 6. Det præciseres således, at nærmeste pårørende, værger og fremtidsfuldmægtige ikke kan give stedfortrædende samtykke på vegne af personer, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke i forhold til sultestrejke, modtagelse af blod, behandling af uafvendeligt døende m.v. Tilsvarende kan disse personer ikke tilbagekalde et livstestamente.

Med indsættelsen af det nye 4. pkt. i sundhedslovens § 52, stk. 2, sikres det, at en fremtidsfuldmægtig i samme omfang og under samme betingelser som en værge kan give samtykke til transplantation af gendanneligt væv fra en levende donor.

For så vidt angår stillingtagen til andet end behandling, jf. ovenfor, vil en fremtidsfuldmægtig i samme omfang som en værge kunne udøve partsrettigheder efter sundhedsloven på vegne af en patient, herunder f.eks. anmode om aktindsigt (egenaces), give samtykke til videregivelse af oplysninger, modtage tolkebistand og vejledning fra de regionale patientkontorer, vælge sygesikringsgruppe og læge, udøve retten til frit og udvidet frit sygehusvalg m.v.

Til nr. 5 og 6

Med ændringsforslaget fastsættes, at lovforslagets ændringer i sundhedslovens §§ 14, 15, 18, 19 og 22 ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne. Tilsvarende fastsættes, at ændringerne af sundhedslovens § 52 ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland. Dette sikrer, at der ikke sker afvigelser i forhold til territorialbestemmelsen i § 278 i sundhedsloven.

Alternativet, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Trine Bramsen (S) Julie Skovsby (S) Astrid Krag (S) Mette Reissmann (S) Jeppe Bruus (S) Rasmus Prehn (S)

Jeppe Mikkelsen (RV) Zenia Stampe (RV) Marlene Borst Hansen (RV) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) fmd.

Pernille Vigsø Bagge (SF) Pernille Skipper (EL) Johanne Schmidt-Nielsen (EL) Henning Hyllested (EL)

Doris Jakobsen (SIU) Kim Andersen (V) Preben Bang Henriksen (V) Inger Støjberg (V) Søren Pind (V)

Jan E. Jørgensen (V) Karsten Lauritzen (V) Kristian Pihl Lorentzen (V) Karsten Nonbo (V) Peter Skaarup (DF)

Dennis Flydtkjær (DF) Liselott Blixt (DF) Kim Christiansen (DF) Simon Emil Ammitzbøll (LA) Mai Mercado (KF)

Alternativet, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Socialdemokratiet (S)	47	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	22	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Liberal Alliance (LA)	9		

Oversigt over bilag vedrørende L 93

Bilagsnr.	Titel
1	Hørings svar og høringsnotat, fra justitsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Henvendelse af 26/1-15 fra Ældre Sagen om fremtidsfuldmagter
4	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Samrådsspørgsmål AB i Sundhedsudvalget om redegørelse for, om der med lovforslag nr. L 93 om fremtidsfuldmagter kan skabes mulighed for at gøre den enkelte borgers skriftlige fremtidige behandlingsønsker bindende, så de hverken kan ændres eller ignoreres af familie eller sundhedspersonale
6	Udkast til betænkning
7	2. udkast til betænkning
8	3. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 93

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om at yde teknisk bistand og redegøre for sin holdning til et ændringsforslag, der sikrer, at der ved selve oprettelsen af en fremtidsfuldmagt skal være samme »sikkerhedsforanstaltninger« som ved oprettelsen af et testamente, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelse af 26/1-15 fra Ældre Sagen, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. taget tilbage
4	MFU spm. om at yde teknisk bistand til et ændringsforslag, der sikrer, at fuldmagtsgiver kan lave en fremtidsfuldmagt, der vedrører stillingen og samtykke til behandling, således at man i det væsentligste sidestiller de forhold, som en fremtidsfuldmagt kan omfatte, med de forhold, som der kan fastsættes værgemål for, til justitsministeren, og ministerens svar herpå